

ЭТЫМАЛАГІЧНА РОДНАСНЫЯ СЛОВЫ ЯК СРОДКІ СУВЯЗІ ПАРЭНТЭТЫЧНЫХ КАНСТРУКЦЫЙ З АСНОЎНЫМ ЗМЕСТАМ СКАЗА (НА МАТЭРЫЯЛЕ МАСТАЦКІХ ТВОРАЎ У. КАРАТКЕВІЧА)

Ю. С. Заблоцкая (МДУ імя А. А. Куляшова)
Навук. кір. В. М. Шаршнёва,
канд. філалаг. навук, дацэнт

Парэнтэза ўяўляе з сябе ўключэнне ў асноўны сказ канструкцыі (слова, словазлучэння ці сказа), звязанага з ім не граматычна, а змястоўна-асацыятыўна [1, с. 79]. Адным са значных сродкаў замацавання сувязі асноўнай і ўстаўной частак сказа службыць наўмыснае выкарыстанне этымалагічна роднасных (аднакаранёвых) слоў.

У. Караткевіч досыць часта выкарыстоўвае такія словы ў сваіх мастацкіх творах. Этымалагічна роднасныя словы цясней звязваюць парэнтэтычную канструкцыю з самім сказам. Такі прыём можа дазволіць аўтару сканцэнтраваць увагу чытача на пэўных момантах паведамляемай думкі, робячы яе больш выразнай, яснай, «выпуклай». Разгледзім прыклады:

*З магазіна даляталі шчымылівыя гукі **гітары** (у Ленгольда, каб пакупнікі ведалі, чаго яны могуць дасягнуць, граў калісьці славеты **гітарыст** Высоцкі, а цяпер новыя **гітарысты** з лепшых) («Зброя»).*

*У лясных ярах пахла прэлю і цвіллю, раз-пораз зрываіліся з-пад самых капытоў коней **цецеруковыя** чароды (**цецерукі** заўсёды збіваюцца ў купу восенню), там-сям глядзелі з-пад ігліцы і верасу чырвоныя або счарнелыя ад старасцібрылі сімпатычных тлустых баравікоў («Дзікае паляванне караля Стаха»).*

*І злёжку «**агарчыўся**» (**агарчэннем** у гавані называлі аднолькава і выхадку падначаленага, і фіціль ад начальства), бо лічыў, што ён дужа нядобры сабою: выкапаная малпа («Вока тайфуна»).*

Наўмыслным выкарыстаннем аднакаранёвых слоў унутры парэнтэтычнай канструкцыі У. Караткевіч спрабуе звярнуць увагу ўважлівага чытача на «важныя словы», якія прысутнічаюць у асноўным змесце сказа, выказаць і падкрэсліць свае развагі, дасціпна абыграць змест якой-небудзь часткі асноўнага сказа ці ж усяго сказа ў цэлым. Такі прыём дапамагае пісьменніку не толькі стварыць унутраную экспрэсію тэксту, а чытачу пранікнуць у глыбіню аўтарскай думкі, але і вылучыць яго сярод іншых аўтараў, надаць «яркасць» індывідуальнаму стылю.

Літаратура

1. Русский язык : энциклопедия / ред. Ю. Н. Караулов. – Москва : Дрофа, 2008. – 703 с.